

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ - ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

*Ένας λαός θρόνεται βμα δειξή από δε φοβήται την ελπίδα. — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους ρυθμούς της καινού. ΒΗΑΡΡΑΕ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'

ΑΘΗΝΑ, ΚΡΗΤΙΚΗ 13 ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 291

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΩΤΗΣ. Ιστορικά γεγονόματα (συνέχεια).
Ε. CLÉMENT. «Γαμπρούς και Κόπανος».
Γ. ΣΚΑΒΡΟΣ. Το κοινωνικό μας ζήτημα — Οι σοσιαλιστάδες στους νασιοναλιστές.
ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Μία εξήγηση στο Μάρθα και στον πατέρα του.
ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ από την κλινική του καθηγητή κ. Φωκά.
ΣΤ. Ή 25η του Μάρτη στην Κέρκυρα.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ν. Σαντορινιάς, Κουλουβάτος, Άλκαϊος, Φώτος Γαρόλλης, Σ. Χαρλής.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

Ο «ΤΗΜΠΟΥΡΑΣ ΚΑΙ ΚΟΠΑΝΟΣ» ΤΟΥ ΠΑΛΛΗ

Άγαπητέ Νουμά,

Γιά να καταλάβης ως πού μπορεί να κατεβάζω τον άνθρωπο του ή Κρητική διαπαροχέυεται από πάθος, μ' άλλους λόγους ή Κρητική της Ταβέρας, θυμήσου μια στιγμή τα αλληλομίσσητα που μ' έβγαλε ο «Ταχυδρόμος» της Πόλης, και που μ' έσαν κένωση ή «Αμύδιαν» της Σμύρνης, για τα έξοχα ποιητικά έργα του Πάλλη, και σάγκρονέ τα με τ' ακόλουθο γράμμα που έλαβε τις προάλλες ο ίδιος ο Πάλλης από το γνωστό και σοφό Καθηγητή της Έλληνικής στη Νίκαια της Γαλλίας, τον κ. Ε. Clément. Και σημείωσε πως ο Πάλλης δεν είχε την παρμικρή προσωπική γνώριμά με τον κ. Clément.

Αιώς σου

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΩΤΗΣ

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ κ. CLÉMENT

Άγαπητέ ποιητή, κύριε Πάλλη,

Μόλις τώρα μ' άφησαν οι εργασίες μου να τελειώσω το διάβασμα της μαγευτικής Συλλογής που μου κάματε τη φιλική τιμή να μου στείλετε. Έρχομαι να σας ευχαριστήσω για την ήδονή που μου δώσατε.

Θά παραξενευτήτε άραγε αν παρατηρήσω πως δίχως να χάνετε την πρωτοτυπία σας και την ατομική τέχνη σας άγγίζετε πολύ στους άρχαίους άτιτικούς; Σε πολλά σας ποιήματα ξαναβρίσκω ιδιαίτερους χαρακτηρισμούς των άρχαίων, π. χ. πλαστικές εικόνες, περιμαζεμένη έκφραση, είτε δυνατά είναι τα αίσθήματα που εκφράζονται είτε τρυφερά, ύψος καθαρία άπλά. Έξέχετε και σε πολύ ζωηρές, έκφραστικές και φυσικές παράστασης μύθων, καθώς και σε σκηνές καθημερινής ζωής, που μου θυμίζουν

τά καλλίτερα του Βηλαρά. Αναφέρνω, μεταξύ άλλων, τη χαριτωμένη άλληγορία των «Τεσσάρων Άδερφιδών», το «Φουντούκο», το «Σκόλο», το «Γιατρό», τα «Χηνόπουλα». Ξέρετε να γράφετε για παιδιά και να μένετε άπλός, χωρίς να γίνεστε παιδιακός.

Μά το πιο έλικυστικό προτέρημα των ποιημάτων σας είναι ο τρυφερός και κάποιος μελαγχολικός τόνος που καλαίδει μέσα τους. Παρατηρείται αυτό σε πολλές περιγραφές γυναικών, που παρασταίνονται σέβητες, σπαρταριστές, με ψιλή αίσθηματική χρωματία, καθώς λόγου χάρη ή «Φαντασμένη», ή «Ρομελιώτισσα», κτλ. Η «Καταλάνα» είναι σαρκικού ρεαλισμού. Ο «Χωρισμός» είναι στολίδι τρυφερής άγάπης.

Μαζί με το ψιλό, το τρυφερό το αίσθημα, έχετε και τη δύναμη, την ενέργεια. Τη βρίσκουμε στο «Μεσολογγίτη», στο «Ονειρο», στην έσο σύντομη τόσο κοφτερή άλληγορία της «Αντρομέδας», που φανερώνεται τρανότερα στη μεγαλόπρεπη όρχη της «Κηβισσάς». Ο «Έλβετικός Μύθος» έχει τη μεγαλοδύναμη, τη μυστηριώδικη και γλυκειά μαγεία μερικάν του Βαλαωρίτη.

Παρατηρώ επίσης σ' αυτά τα έργα σας με την πολυποικιλία τους έμπνεψη, κάποια φωτιά έκφρασης καταπληχτική, καθώς π. χ. στη «Φαγοθήλασσα», και στους «Χορούς του Κύκλωπα». Και δεν άφίνετε μήτε την κομική εϊγωνία άκαλλίεργητη, παράδειγμα το έγρα του άτυχου κυνηγού της «Διάνας».

Θά σας μολογήσω όμως πως δεν πολυέπλητσα την παρμόδια του «Χάρη του Πέμτο» έναντι του Κατζιδάκη. Το πράσο εϊκίνο που καταδικάζεται να καταπιη μου φαίνεται παραπολύ άλατισμένο με το χοντρό άλας του Άριστοφάνη.

Πρέπει τέλος να σας συχαρώ για την καθαρία Ρωμαϊκή μπουριά της γλώσσας σας. Είναι γερή, έδλόχληρη, εύρωστη η ώραία.

Μένω με πολλή άγάπη και με συμπαθητικό θαμασμό,

Ε. CLÉMENT

Καθηγητής της Έλληνικής στη Νίκαια.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Έγδομαι δ γιός του Χέροντα κι ο τρέμος τω μαννάδων / Παύω κι από το τράνταγμα σύνορα οι λαοί άλλάδων / Ποθώ κι οι πόργοι πέφτουνε και οι πολιτείες βουλιόουν / Έγδομαι δ Κόμος του Παντός κι ο Άφέντης τω Ρηγάδων / Φουά κ' ο θρόνος χάνονται μιλώ και θρόνους σήνω / Προξέμω ή Γη στα χέρια μου κι ετι όψη ήν πρη της δίνας / Βατελάδ Μάρτη 1908

ΚΟΥΛΟΥΒΑΤΟΣ

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΑΣ ΖΗΤΗΜΑ

ΟΙ «ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΑΔΕΣ» ΣΥΝΟΣ «ΝΑΤΣΙΟΝΑΛΙΣΤΕΣ»

Σοβαροί βιωτικοί περισπασμοί μ' έμποδισαν δυστυχώς άστατάρα να καταίβω σε συστηματική πολεμική με τους κριτικούς μου για το «Κοινωνικό μας ζήτημα», όπως έπρεπε και έπιθυμούσα πολύ. Και σήμερα μόνο βιαστικά θά πώ μερικά λόγια από φόβο μήπως ή μακρότερη σιωπή μου παρεξηγηθή και αύ ζήση το θάρρος μερικόν κριτικών μου να διαστρέφουν και στρεβλώνουν τις ίδιες μου όπως τους κατέβη. Ένα από τα περιεργότερα φαινόμενα της ψυχολογίας του ανθρώπου, που κάνει εντύπωση σε κάθε έπωσδήποτε σοβαρό παρατηρητή, είναι το φαινόμενο «του μη δυνατού της συνεννοήσεως» μεταξύ δύο ανθρώπων μιανής και της ίδιας κοινωνίας και πολλές φορές μιανής και της ίδιας τάξεως και οικογένειας. «Ας εξηγηθώ καλύτερα: ένας θρησκός λ. χ. δεν μπορεί ποτέ να καταλάβη την ψυχολογία ενός άθρησκου, ένας συντηρητικός το ριζοσπάστη, ή καθαρουσσιανός το δημοτικιστή! Και ο θρησκός, και ο συντηρητικός, και ο καθαρουσσιανός είναι πεισμένοι πως οι αντίπαλοί τους όχι μόνο γελοϊούνται, μα πως το κάνουν και από έπίδειξη, από κακία ή και από συμφέρο! Το πως ή διαφορά στη γνώμη μπορεί άπλοίστατα να γίνει αποτέλεσμα κάποιας άλλωίωτικής σκέψεως στο κεφάλι του έχθρου τους, κάποιας άνώτερης εξέλιξεως, αυτό ούτε καν το ύποψιάζεται ή καθελογής συντηρητικός. Το ίδιο όμως δ συμβαίνει με τους αντιπάλους τους: Και ο άθρησκός, και ο ριζοσπάστης, και ο δημοτικιστής πολύ καλά καταλαβαίνουν και συναισθάνονται την ψυχολογική κατάσταση του αντιπάλου τους, γιατί την έζησαν και την πέρασαν οι ίδιοι, και μόνο σιγά σιγά αναγκάστηκαν να την άφισουν, αφού εγνωρίσαν και άπόχτησαν και τι άλλο λογικότερο, άνώτερο. Σ' αυτούς έγινε μια φυσική εξέλιξη, οι άλλοι έμειναν στάσιμοι. Οι πρώτοι έπρόσθεσαν στο μυκλό και στη συνειδησή τους και τι νέο, που λείπει στους δεύτερους. Και άκριβώς έπειδή αυτό το και τι λείπει άπ' τη συνειδησή τους, γι' αυτό δεν μπορούν να καταλάβουν τους αντιπάλους τους. Βλέπουν το αποτέλεσμα μόνο της εξέλιξεως του αντιπάλου τους, το πως όμως ήρθε αυτό, πώς εντύπωσες και σκέψεις χρειάστηκαν για να γεννηθή, αυτό δεν μπορούν να το φανταστούν, γιατί δεν τ'όζησαν οι ίδιοι.

Άπ' αυτό μπορούμε να καταλάβουμε καλά τη λογική, να νοιώσουμε τον τρόπο με τον όποιον οι συντηρητικοί κρίνουν τον εξέλιγμένο αντίπαλό τους. Να σταθούν στο έπιπέδο του δεν μπορούν, να πάρουν